

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

«28» 08

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Гендерні відносини в сучасному суспільстві

для студентів

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 «Соціологія»
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	«Соціологія»
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

Розробниця: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА к.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

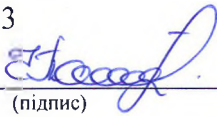
Володимир СУДАКОВ

Протокол № 18 від «28» 08 2025 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2025 року № 13

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. **Мета дисципліни** – формування поглибленого теоретичного і практично-орієнтованого уявлення про гендерний підхід в дослідженні різних сфер суспільного життя, соціальних інститутів та відносин.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами
2. Володіти понятійним апаратом сучасної соціологічної теорії та базовими поняттями гендерних досліджень
3. Володіти елементарними навичками аналітичних та пошукових методів соціологічної емпірики

3. **Анотація навчальної дисципліни:** Дисципліна «Гендерні відносини в сучасному суспільстві» є дисципліною вільного вибору студентів з переліку 9, вона спрямована на ознайомлення з понятійно-категоріальним апаратом гендерної теорії, основними тематичними напрямками гендерних досліджень в соціогуманітарних науках, розвиток навичок гендерного аналізу соціальних інститутів та процесів.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

- ✓ засвоєння понятійно-категоріального апарату гендерної теорії
- ✓ знайомство з особливостями гендерного підходу до аналізу соціальних явищ, основними концепціями, розробленими в межах гендерної теорії
- ✓ знання проблематики сучасних дискусій щодо гендерних відносин, перспективи їх вивчення в соціології
- ✓ розвиток і закріплення навичок гендерного аналізу суспільства

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03)
- Здатність здійснювати соціологічний аналіз соціальних структур і процесів на мікро, мезо- та макрорівні (СК10)

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати особливості гендерного підходу до аналізу соціальних явищ	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, тест	20
1.2	Знати сучасний стан гендерних відносин та гендерного порядку в Україні	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, тест	20
2.1.	Вміти використовувати методологію та понятійно-категоріальний апарат гендерної теорії в дослідженні соціальних явищ	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, аналітичне підсумкове завдання, практичні завдання (кейси)	20
2.2.	Володіти навичками критичного аналізу процесів соціального конструювання гендеру	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, аналітичне підсумкове завдання, практичні завдання (кейси)	20
3.1	Демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, практичні завдання (кейси)	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1
Програмні результати навчання (назва)					
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (PH03)	+	+	+	+	+
Здійснювати соціологічний аналіз соціальних структур і процесів на мікро-, мезо- та макрорівні (PH15)		+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH3.1 – **50/30 балів**
2. Виконання тестових завдань: PH1.1, PH1.2, PH2.2 – **30/18 балів**
3. Аналітичне підсумкове завдання «Гендерна автобіографія» PH2.1, PH2.2 – **20/12 балів**

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях протягом семестру з тем 1-11
2. Тестові завдання з тем 1-11 – після вивчення теми 11
3. Аналітичне підсумкове завдання «Гендерна автобіографія» – надсилається викладачці за тиждень до останнього заняття.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна робота
1.	Сутність, специфіка та історія формування гендерних досліджень як наукового напрямку	2	2	4
2.	Фемінізм як соціальна теорія та суспільний рух	2	2	4
3.	Гендерні відмінності та нерівності на ринку праці України	2	2	4
4.	Гендерні відмінності та соціологія турботи	2	2	4
5.	Особливості конструювання радянських маскулінностей та фемінностей	2	2	4
6.	Гендерована освіта	2	2	4
7.	Гендерована мова: вектори влади та впливу	2	2	4
8.	Гендероване насильство	2	2	4
9.	Влада, ідентичність і криза: теоретичні підходи дослідження маскулінностей	2	2	4
10.	Гендеровані моральні паніки	2	2	4
11.	Гендерні аспекти війни	2	2	4
Всього		22	22	46

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 22 год.

Практичні – 22 год.

Самостійна робота - 46 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Гендер для медій: Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / За ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманої. Видання третє, виправлене і доповнене. – Київ: Критика 2017. URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/gender_dlya_medii_2017.pdf
2. Кімел М. Гендероване суспільство/ Пер.з англ. – К.: Сфера, 2003. URL: https://gender.org.ua/images/lib/genderovane_suspil.pdf

Додаткова:

1. Бурейчак Т. Моделі маскулінності в радянській гендерній ідеології// Гендерний журнал «Я». – 2011. №2. – С. 26-28.
2. Донець О. «Радянська жінка – найщасливіша в світі»: відображення гендерних питань в українському плакатному мистецтві 1920-1930-х рр. 2021. URL: <https://uamoderna.com/md/radyanska-zhinka-najshhaslivisha-v-sviti-vidobrazhennya-gendernix-pitan-u-plakatnomu-mistecztvi-1920-1930-x-rr/>
3. Гавришко М. Зброя війни: сексуальне насильство російських військових в Україні. 2023. URL: https://commons.com.ua/uk/seksualne-nasilstvo-rosijskih-vijskovih-v-ukrayinu/?fbclid=IwAR0eSnXU_iRQACWn9mz0R9DX98NMsCFLWWmfYFEtaDSFjM7FuWHJnXSSmm0
4. Дудко О. Гендерована війна: феміністичний аналіз. 2014. URL: <https://commons.com.ua/uk/genderovana-vijna/>
5. Дутчак О. Капіталізм, репродуктивна праця і феміністична економіка. 2019. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/feminist-utopia/kapitalizm-reproduktivna-pratsya-i-feministichna-ekonomika-1341155.html>
6. Дутчак О. У єдності – сила: вимушене самотнє материнство та мережі доглядової підтримки українських біженок. 2023. URL: https://commons.com.ua/uk/u-yednosti-sila-vimushene-samotnye-materinstvo-ta-merezhi-doglyadovoyi-pidtrimki-ukrayinskih-bizhenok/?fbclid=IwAR1zzJ1xOUOAh96Ajt90sunrnkpLpkd3O-AHzYYak8eCpQqE_r1CUunkQb8

7. Жінки і чоловіки в Україні. Статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К., 2017. – (Розділи: «Демографічні показники», «Охорона здоров'я», «Правопорушення»). URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_gc_zb.htm
8. Кривобок Я. Неоплачувана хатня праця: скільки насправді коштує робота жінки/чоловіка, які «просто сидять вдома». 2023. URL: <https://www.work.ua/articles/analytics/3096/?fbclid=IwAR0FnQY7ZRnYWX22WvEcHjPmEFiNI047HCPYsoBFCxDeuN3zl0Hj6QYROoY>
9. Ломоносова Н. «Будемо сподіватися, що про нас колись вспомнять»: соціальні працівниці в часи війни. 2025. URL: https://commons.com.ua/uk/cocialni-pracivnici-v-chasi-vijni/?fbclid=IwY2xjawJNHupleHRuA2FlbQIxmQABHVxBZKOt48RX064c5bUt0Xgvn011Fc-L-pca5P27MZWWqrO23Y25bTKA8A_aem_bvZw08ZjuKdjbKziNBLXzA
10. Марущенко О. «Прихований навчальний план» сучасної школи: методологія та структурування предмету дослідження. 2019. URL: <https://genderindetail.org.ua/library/osvita/prihovaniy-navchalniy-plan-suchasnoi-shkoli-metodologiya-ta-strukturuvannya-predmetu-doslidzhennya-1341036.html>
11. Марущенко О., Плахотнік О. Гендерні шкільні історії. – Харків: Монограф, 2012. URL: <http://krona.org.ua/assets/files/books/Genderni-shkilni-istorii.pdf>
12. Марценюк Т. Гендерна сегрегація ринку праці: яку роботу шукають жінки і чоловіки (на прикладі бази резюме і вакансій на hh.ua). 2013. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3790/Martseniuk_Henderna_sehrehatsiia_ry_nku_pratsi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
13. Маерчик М., Плахотнік О. Між колоніальністю і націоналізмом: генеалогії феміністичного активізму в Україні. 2019. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/gender-after-euromaidan/mizh-kolonialnistyu-i-natsionalizmom-genealogii-feministichnogo-aktivizmu-v-ukraini-1341124.html>
14. Новосьолова Н. Не просто «смикання за косички»: як школа конструює гендерне насилья. 2017. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/osvita-i-prosvita/ne-prosto-smikannya-za-kosichki-yak-shkola-konstruyue-genderne-nasillya-134115.html>
15. П'ять причин вживати фемінітиви. 2015. URL: <https://povaha.org.ua/pyat-prychyn-vzhyvaty-feminityvy/>
16. Синчак О. За рівність мовну і позамовну. 2011. URL: <http://commons.com.ua/za-rivnist-movnu-i-pozamovnu/>
17. Стрельник О. Жінки та час: між ефективним менеджментом та турботою// Гендерний журнал «Я». - 2014. - № 1(35). - с. 14-16.
18. Стрельник О. Освіта як фабрика смислів: від статево-рольового підходу до гендерно-чутливих змін. 2019. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/gender-after-euromaidan/osvita-yak-fabrika-smisliv-vid-statevo-rolovogo-pidhodu-do-genderno-chutlivih-zmin-1341286.html>
19. Стрельник О. «Сидіти вдома». Що таке піклувальна праця? 2020. URL: <https://povaha.org.ua/cydyty-vdoma-scho-take-pikluvalna-pratsya/>
20. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2024: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, член.кор. НАН України, д. соц. н. С. Дембіцького. Київ: Інститут соціології НАН України, 2024. – С.197-219. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Ukrainske_suspilstvo_v_umovakh_viiny_Rik_2024.pdf?PHPSESSID=8qhnu3ttaq5r7p2pra18b7uou3
21. Обрізан М. Неоплачувана робота, гендерна рівність і здоров'я: яку користь може отримати Україна від даних про використання часу? 2022. URL: <https://voxukraine.org/neoplachuvana-robota-genderna-rivnist-i-zdorov-ya-yaku-koryst-mozhe-otrymaty-ukrayina-vid-danyh-pro-vykorystannya-chasu/>
22. Хто потурбується? Недитячі проблеми дитсадків в Україні. 2020. URL: <http://who.cares.research.tilda.ws/?fbclid=IwAR1UNPcIR7v5G2fhpSgbnyo7eFjKmbele2gtTKw0Dn30kdX70JmmainnftE>
23. Червінська Т.Г. Використання гендерної автобіографії у викладанні дисципліни "Історія та теорія гендерних досліджень": методичні аспекти// Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: Логос, 2014, №4 (25) – С.130-136.
24. Червінська Т., Соболевська М., Мороз Є. Сексуальне насильство як інструмент війни: гендерно-зумовлене насильство в контексті збройних конфліктів// Актуальні проблеми

- філософії та соціології. – 2024. – №51 – С.169-175. URL: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/51_2024/30.pdf
25. Червінська Т.Г., Соболевська М.О. Часовий вимір гендерної нерівності// Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2021. – № 31. С. 74-78. URL: http://www.apfs.nuoua.od.ua/archive/31_2021/16.pdf
26. 10 запитань про фемінізм із Тамарою Марценюк. 2020. URL: <https://www.amnesty.org.ua/10-zapytan-pro-feminizm-iz-tamaroyu-marczenyuk/>
27. Connell, R. Gender and Power: Society, the Person and Sexual Politics. 1987.
28. Goode E., Ben-Yehuda N. Moral panics: Culture, Politics, and Social Construction URL: <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev.so.20.080194.001053>
29. West, C.; Zimmerman, D. Doing gender. Gender & Society. Vol. 1, No. 2 (Jun., 1987). – P. 125-151.

Додаткові ресурси:

Гендер в деталях <https://genderindetail.org.ua/>

ПОВАГА кампанія проти сексизму <https://povaha.org.ua/>

Феміністична майстерня. Лекторій: <https://www.youtube.com/channel/UCt6wCM7T9ldR9yELT06TO5Q>